

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 67/06-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. marca 2006 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. P. P., bytom Ž., zastúpeného advokátkou JUDr. T. P., Ž., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 28/2005 z 28. februára 2005, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. P. P. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. júna 2005 doručená sťažnosť JUDr. P. P., bytom Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. T. P., Ž., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 28/2005 z 28. februára 2005.

Sťažovateľ uviedol, že Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 19 C 49/02-79 z 15. októbra 2003 zamietol žalobu sťažovateľa o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy. Na základe podaného odvolania Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2 Co 46/04-109 z 20. októbra 2004 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Proti právoplatnému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd 28. februára 2005, a to uznesením sp. zn. 4 Cdo 28/2005. Sťažovateľ namietal, že práve týmto rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených základných práv, pretože *„dovolací súd takto postupoval napriek tomu, že sťažovateľ v dovolaní uviedol podstatne širšiu právnu argumentáciu, ktorú dovolací súd vo svojom uznesení neuviedol a ani sa ňou po odbornej stránke nezaoberal. Z rozhodnutia dovolacieho súdu nie je možné zistiť, ako sa s právnou argumentáciou sťažovateľa uvedenou v dovolaní vyrovnal“*.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa predmetom súdneho sporu vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 19 C 49/02 bola žaloba o ochranu osobnosti, ale podľa jeho mienky všeobecné súde riešili túto právnu otázku v zrejmom rozpore s hmotným právom, pričom *„prvostupňový súd vôbec neskúmal podstatu žaloby a okrem výsluchu účastníkov nevykonal napriek návrhu sťažovateľa žiadne dokazovanie“*. Sťažovateľ argumentoval aj tým, že odvolací súd vo svojom odôvodnení uviedol, že sťažovateľ sa svojím návrhom nedomáhal ochrany osobnosti, aj keď tento návrh tak nazval, ale len náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Sťažovateľ na základe toho vyslovil názor, že mu nie je zrejmé, ako mohol krajský súd rozhodovať o odvolaní a o zmene návrhu, keď nemal ustálený predmet sporu. V tejto súvislosti uviedol, že všeobecné súde ho svojím postojom k prejednávanej veci obmedzovali pri výbere prostriedkov právnej ochrany.

Sťažovateľ sa domnieva, že *„všeobecné súde tým, že bez ďalšieho konštatovali, že nedošlo k neoprávnenému zásahu do jeho práv chránených ustanovením § 11 Obč. zák. bez toho, aby skúmali, či sporom dotknuté výroky boli pravdivé, oprávnené a primerané, porušili svojvoľnou aplikáciou noriem jednoduchého práva právo sťažovateľa na riadny proces priznané čl. 46 ods. 1 Ústavy“*.

Sťažovateľ taktiež zdôraznil, že návrh na zmenu petitu návrhu, o ktorom rozhodoval odvolací súd, nebol primárnym dôvodom podania dovolania, ako uviedol najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia. V tejto súvislosti dodal, že túto skutočnosť by v dovolaní ani nespomínal, keby krajský súd ako súd odvolací postupoval zákonne a uznesenie, ktorým nepripustil návrh na zmenu petitu návrhu, by riadne vyhlásil v súlade s ustanovením § 168 Občianskeho súdneho poriadku.

Sťažovateľ uviedol, že sa nemôže uspokojiť s konštatovaním najvyššieho súdu, podľa ktorého *„ďalšie námietky dovolateľa tieto odvolací súd považoval za právne bezvýznamné“*. Hlavným dôvodom podania dovolania bolo podľa neho to, že ako účastníkovi konania mu bola odňatá *„reálna a efektívna“* možnosť konať pred súdom, pretože odvolací súd konal v rozpore so zásadou dvojinstančnosti, ako aj to, že odvolací súd prijal nesprávny právny názor, keď tvrdil, že *„sťažovateľ sa pôvodným návrhom nedomáhal ochrany osobnosti“*.

Podstatou sťažnosti je podľa vyjadrenia sťažovateľa *„skutočnosť, že Najvyšší súd SR sa v napadnutom uznesení vôbec nezaoberal písomnými dôvodmi dovolania a s týmito dôvodmi sa nevyrovnal“*. Práve preto, že najvyšší súd sa podľa sťažovateľa vo svojom rozhodnutí nevysporiadal s jeho právne relevantnou argumentáciou obsiahnutou v dovolaní, zastáva sťažovateľ názor, že týmto došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby po preskúmaní jeho sťažnosti vo veci rozhodol ústavný súd nasledovným nálezom:

„1. Základné právo JUDr. P. P. na spravodlivý proces priznané čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 28/2005 z 28. 02. 2005 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 28/2005 z 28. 02. 2005 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný v lehote 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia nahradiť trovy konania JUDr. P. P. tak, ako budú vyčíslené na výzvu Ústavného súdu SR.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti sťažnosti vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jej odmietnutie.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 2 tohto zákona návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé

súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 28/2005 z 28. februára 2005.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. (...)

Ústavný súd zistil, že sťažovateľom uvádzané dôvody podania ústavnej sťažnosti sú obsahovo totožné s dôvodmi obsiahnutými v jeho dovolaní z 28. decembra 2004, ktorým sa na najvyššom súde domáhal zrušenia rozsudku krajského súdu č. k. 2 Co 46/04-109 z 20. októbra 2004, ako aj zrušenia rozsudku okresného súdu č. k. 19 C 49/02-79 z 15. októbra 2003. V dovolaní sťažovateľ argumentoval tým, že keďže rozhodnutie krajského súdu trpí vadou uvedenou v ustanovení § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom), dovolanie proti nemu je prípustné. Sťažovateľ zároveň uviedol, že okrem toho má rozhodnutie odvolacieho súdu aj vady, ktoré opodstatňujú dovolací dôvod podľa ustanovenia § 241 ods. 2 písm. a), b) a c) Občianskeho súdneho poriadku [a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci].

O dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Cdo 28/2005 z 28. februára 2005 tak, že ho odmietol. Ústavný súd konštatuje, že v odôvodnení svojho rozhodnutia sa najvyšší súd vysporiadal s tým, čo bolo predmetom súdneho sporu vedeného na okresnom súde, ako rozhodol krajský súd v súvislosti s podaným odvolaním, stručne a výstižne uviedol, v čom videl sťažovateľ dôvody podania dovolania, ako aj to, v akých intenciách sa k dovolaniu vyjadrili odporcovia. Pri odôvodňovaní svojho právneho názoru

vyjadril, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, akými úvahami sa riadil a ako vec právne posúdil.

Z odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu je zrejmé, že po tom, ako zistil, že toto dovolanie podal sťažovateľ v zákonom stanovenej lehote, skúmal, či smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním. V tejto súvislosti však dospel k záveru, že keďže odvolací súd v danej veci rozhodoval rozsudkom, ktorým potvrdil jediný existujúci rozsudok okresného súdu, dovolanie proti nemu nie je prípustné. Najvyšší súd svoj právny názor oprel o ustanovenie § 238 Občianskeho súdneho poriadku v tom zmysle, že uvedené zákonné dôvody umožňujúce podanie dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v danom prípade nezistil.

Podľa ustanovenia § 238 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci. A napokon podľa odseku 3 dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd a) vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b) potvrdil rozsudok, ktorým bolo rozhodnuté inak než v prvom rozsudku, pretože súd prvého stupňa bol viazaný právnym názorom súdu, ktorý prvé rozhodnutie zrušil.

Okrem uvedeného najvyšší súd sústredil svoju pozornosť aj na širšie skúmanie zákonnej možnosti podania dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo všeobecnosti, a to podľa ustanovenia § 237 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré ustanovuje prípustnosť podania dovolania bez ohľadu na to, proti akej forme rozhodnutia súdu smeruje. Prípustnosť podania dovolania však v danom prípade nezistil.

Podľa ustanovenia § 237 Občianskeho súdneho poriadku dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí

do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Ústavný súd zistil, že dovolací súd sa vysporiadal aj s námietkou sťažovateľa o tom, že odvolací súd pri rozhodovaní o návrhu na zmenu petitu návrhu nepostupoval v súlade s ustanovením § 168 Občianskeho súdneho poriadku, keď podľa sťažovateľa uznesenie o nepripustení zmeny petitu návrhu riadne nevyhlásil. V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd v tejto súvislosti uviedol, že o nepripustení návrhu na zmenu petitu návrhu rozhodol odvolací súd na pojednávaní 20. októbra 2004, čo potvrdzuje aj zápisnica o pojednávaní pred odvolacím súdom sp. zn. 2 Co 46/04 z toho istého dňa. Z jej obsahu vyplýva, že krajský súd v rámci pojednávania vyhlásil uznesenie o nepripustení návrhu na zmenu petitu návrhu. Najvyšší súd ďalej konštatoval, že týmto postupom nedošlo ani k porušeniu princípu dvojinstančnosti konania, keď krajský súd rozhodol o tomto návrhu v rámci odvolacieho konania, pričom argumentoval ustanovením § 202 ods. 3 písm. f) a § 95 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa ustanovenia § 95 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku súd nepripustí zmenu návrhu, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu. Súd nepripustí zmenu návrhu ani v prípade, ak by na konanie o zmenenom návrhu bol vecne príslušný iný súd. V takom prípade pokračuje súd v konaní o pôvodnom návrhu po právoplatnosti uznesenia.

Podľa ustanovenia § 202 ods. 3 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa pripustila alebo nepripustila zmena návrhu.

Najvyšší súd v tejto súvislosti uviedol, že „v rámci odvolacieho konania je teda prípustná zmena návrhu, ak výsledky doterajšieho konania môžu byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu (§ 95 ods. 2 O. s. p.). Navyše nie je prípustná taká zmena návrhu, ktorou bol uplatnený nový nárok. Žalobca mal možnosť zmeniť svoj žalobný návrh a uplatniť nový nárok počas prvostupňového konania, kedy prvostupňový súd mohol navrhovanú zmenu pripustiť“. Keďže najvyšší súd považoval ďalšie námietky sťažovateľa za bezvýznamné a nezistil ďalšie vady konania, dovolanie odmietol.

Podľa ustanovenia § 169 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v písomnom vyhotovení uznesenia sa uvedie, ktorý súd ho vydal, ďalej označenie účastníkov a veci, výrok, odôvodnenie, poučenie o odvolaní a deň a miesto vydania uznesenia.

Podľa ustanovenia § 167 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Podľa ustanovenia § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Ústavný súd je s prihliadnutím na obsah namietaného rozhodnutia, ako aj na vyššie citované ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku toho názoru, že uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 28/2005 z 28. februára 2005 spĺňa parametre zákonného rozhodnutia. Ústavný súd konštatuje, že je dôležité, aby všeobecný súd pamätal na všetky náležitosti zákonného rozhodnutia, tak ako ich predpokladá zákon, a tieto pri jeho tvorbe prakticky aj aplikoval. Výsledkom dodržania zákonných ustanovení by malo byť presvedčivé a preskúmateľné rozhodnutie. Na základe toho dospel ústavný súd k záveru, že namietané uznesenie najvyššieho súdu vrátane svojho odôvodnenia takým rozhodnutím nepochybne je (obdobne napr. III. ÚS 162/05).

Ústavný súd už vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 50/04 konštatoval, že „právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky neznamena právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní nie je možné považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, Ústavný súd Slovenskej republiky nemá dôvod doň zasahovať“.

Ústavný súd konštatuje, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05).

Z uznesenia najvyššieho súdu teda nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Ústavný súd sa vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nedomnieva, že by skutkové alebo právne závery najvyššieho súdu bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s označenými článkami ústavy a dohovoru.

Na základe uvedeného dospel ústavný súd k záveru, že príčinná súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 28/2005 z 28. februára 2005 a namietaným porušením základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je daná, a preto sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. marca 2006